

Gads, un cauri. Beidzas valsts atbalsts Zolitūdes traģēdijā cie

Kristīna Putinceva

PUBLIKĀCIJU un televīzijas pārraižu birums, veltīts Zolitūdes traģēdijas gadadienai, jau vairākas nedēļas kā noplacis, tomēr par daudziem vēl neatbildētiem jautājumiem sabiedrībai atgādina ziņas par Zolitūdes traģēdijas parlamentārās izmeklēšanas komisiju – tā sāks darbu. Cilvēkus, kuri lielveikala *Maxima* drupās zaudējuši tuviniekus vai cietuši paši, pēc jaunā gada sagaida

vairākas viņiem būtiskas izmaiņas, jo valsts vairs neapmaksās viņiem nepieciešamo ārstēšanu, medikamentus, sociālo rehabilitāciju un psihologu pakalpojumus.

«Projekts», kā to dēvē kāda Rīgas Sociālā dienesta darbiniece, beidzoties Vecgada dienā, savukārt 2015. gadā, kā arī turpmāk Zolitūdes traģēdijā cietušo ģimeņu labklājība atkarīga no pašvaldības labvēlības. Aļona Burve, par kuru *Diena* rakstīja iepriekš, traģēdijā zaudēja vīru un cie-

ta pati. Viņa aktīvi darbojas biedrībā *Zolitūde 21.11.*, koordinējot ar sociālo palīdzību saistītos jautājumus, tāpēc ir informēta par situāciju citās cietušajās ģimenēs: «Daudzi tikai tagad sākuši aptvert, kas īsti noticis, bērnu psiholoģiskais stāvoklis saasinās, piemēram, uz nervu pamata sākas astmas lēkmes, vai arī viņi «ieiet sevī», mācību stundu laikā dzīvojas itin kā citā pasaulē. Tas nozīmē, ka vajadzīgi papildu psihologi īpaši bērniem, arī pieaugušajiem

palīdzība nepieciešama vēl vismaz gadu! Taču mūsu valdība ir izlēmusi – viss, gads pagājis, pietiek! Nāksies pašiem skraidīt pa iestādēm, pašiem visu apmaksāt.»

Paļaujas uz pašvaldību

Labklājības ministrs Uldis Augulis (ZZS) apstiprina, ka cietušo ārstēšanās izdevumi, sociālās rehabilitācijas un psihologu pakalpojumi par valsts naudu tiks segti vien līdz gada beigām: «Vai turpmāk izmaksāt ikmēneša atlīdzību vai

mūža pensiju – tas jālemj un jāskatās valdībai. Šī ir traģēdija, kas bija pirmo reizi, un visiem bija jābūt, es domāju, ka psihologu palīdzību pašvaldības un sociālie dienesti turpinās nodrošināt, visticamāk, par savu finansējumu.» Taču līdz galam pārliecināts viņš nav, un arī sarunu par šo jautājumu ar Rīgas domes amatpersonām ministram neesot bijis. U. Augulis gan ir pašāvilgts: «Es domāju, ka tas tā būtu normāli. Ja psihologa palīdzība kādam būs nepie-

ciešama ilgstošāk, tad Sociālais dienests par to lems.»

Rīgas Sociālā dienesta vadītājs Ervins Alksnis sarunā ar *Dienu* apstiprina, ka visiem cilvēkiem, kuri uzskata, ka viņiem nepieciešams psihologs, nāksies iziet cauri iestādes darbinieku izvērtējumam un vērā tiks ņemti dažādi apstākļi. Ja galavārds būs pozitīvs, konsultācijas konkrētajai personai Rīgas domes Labklājības departaments (RDL) finansēsot no uzņēmumu un privātpersonu saziēdotajiem

ušajiem, psihologus algos par ziedojumiem

lidzekļiem – pašlaik kontā esot 100 tūkstoši eiro, un traģēdijā cietušie varot cerēt uz apmaksātiem medikamentiem, rehabilitācijas un psihologu pakalpojumiem tik ilgi, kamēr šī summa neizsīks.

Jaunas attiecības

Pēc jaunā gada cietušās ģimenes gaida vēl kādas pārmaiņas – turpmāk pie viņiem uz mājām nāks citi sociālie darbinieki, nevis tie, kuri katras ģimenes situācijā bija iedzīlājušies jau vairākus mēne-

šus. A. Burvi tas satrauc: «Ja mūs tagad pārvirzīs citiem darbiniekiem, kuri nav informēti, nepazīst cietušos, nezina katra problēmas un psiholoģisko stāvokli, atkal sāksies nekārtības. Tās sociālās darbinieces, kuras ar cietušajiem strādāja visu aizvadīto gadu, bija tik profesionālas, turklāt vienlaikus bija arī kā psiholoģes. Vienai no viņām, Ingūnai, šķiet – strādāt par sociālo darbinieku ir Dieva dots talants. Viņa darīja visu iespējamo un neiespējamo – nāca

pie katra uz mājām, sarunājās, palīdzēja kārtot dokumentus. Varēja just, ka viņa šo dabu dara no visas sirds un neskaita darba stundas.»

E. Alksnis skaidro, ka tāda bijusi pašu darbinieku izvēle: «Tas, ar ko klientiem būs jārēķinās, ka pretī sēdēs svešs cilvēks. Protams, kaut kādas grūtības būs... ne grūtības, bet pārejas posms, tas ir tāpat kā jaunās attiecībās. Diemžēl tā situācija šobrīd ir tāda, ka varam piedāvāt tikai to, ko varam.»

Aizvadītajā gadā ar Zolitūdes traģēdijā cietušajiem strādāja seši sociālie darbinieki un viens psiholoģiskā atbalsta koordinators, un arī viņu darbu saskaņā ar RDLN noteikto algas likmi apmaksāja valsts. E. Alksnis mierina – pakalpojumi «nebeigšoties», vienīgi turpmāk ar minēto «mērķgrupu» strādāšot uzpusi mazāk sociālo darbinieku. Turklāt daudzas ģimenes no palīdzības atteikušās. «Ja cilvēki strikti pasaka, ka negrib ar mums kontaktēties, tad ti-

kai pieklājīgi atgādinām par sevi reizi divās trijās nedēļās, vai nekas nav mainījies.» To apstiprina Romāns Smirnovs, kurš traģēdijā zaudēja sievu, savu triju bērnu māti. Viņa ģimene sociālo darbinieku pakalpojumus gandrīz gadu neizmantoja: «Pirms mēneša sapratām, ka vienam no bērniem vajadzīga psihologa palīdzība, tad arī vērsos Sociālajā dienestā, kur visu diezgan ātri nokārtoja.»

Tikmēr U. Augulis atklāj, ka ministrija iesaistīta vairā-

kās tiesvedībās, kurās cilvēki cenšoties pierādīt savu saikni ar kādu no bojāgājušajiem: «Mēs nestājamies nevienam pretī – katram civiltiesiskā kārtībā jāpierāda, vai viņš ir vai nav radnieks.»

E. Alksnis atklāj, ka vienreizējo pabalstu 14 tūkstošu eiro apmērā par bojāgājušo saņēmušas visas ģimenes. Tie cietušie, kuri *Maxima* drupās zaudējuši darbaspējas, saņems septiņu tūkstošu eiro vienreizēju pabalstu, dažiem tas jau izmaksāts. ●